

אזכרו של ביבי אריה ז"ל

ביבי אריה ז"ל

בן רבקה ומיכאל

כ"ג באייר תרפ"ו - כ"ד באייר תשל"ו

24.5.1976 - 7.5.1926

קטעים מכתבה שפורסמה על ביבי אריה ז"ל

משך שלוש שנים פעלה
ברמת הגולן הסורית רשת
ריגול יעוראלית ובני
משפחה על כמה מהדמויות
המנהיגות היום את המרי
האזרחי בכפרי הדרוזים -
נמנו עם חבריה. האיש
שהפעיל אותה והכיר
אישית את רוב הנפשות
הפועלות מסיר לראשונה
את הלוח מפרשית ביון
מרתקת.

מאת
ידה טל

מדינים
בדעות

קטעים אכתבה שפורסמה על ידי אריה ז"ל

בשנת 1947 צוייס רפי גרבלי למנגנון ה"הגנה".

הוא הוצב בש"י (שירות ידיעות). מפקדו הישיר היה אריה ביבי ז"ל. אף הוא בן לאחת המשפחות המלובדות בטבריה (דודו של ראש עיריית טבריה הנוכחי, יגאל ביבי). רפי, קצין הש"י הצעיר, הופקד על תחנת-האזנה סודית שהיחה ממוקמת במלון בקרית-שמואל (הרובע היהודי בטבריה) ושצותחה לשיחות-הטלפון של הבריטים והערבים. עבדו בתחנה הטלפוניסטים היהודים שהועסקו במרכזת-הטלפונים המנדטורית. התחנה — שכינוייה היה "מעייין" — פעלה עד כיבוש טבריה ב-18.4.48.

משהוקם צה"ל, גוייסו אריה ביבי וסגנו, רפי גרבלי, לחיל-המודיעין. הם הוצבו בבסיס שליד חטיבת "עודד", שמפקדו היה בנימין שפירא ז"ל מקיבוץ עמיר, מוכתר חבל החולה, שהיו לו קשרים הדוקים עם ערביי הסביבה, ובמיוחד עם הדרוזים ברמת-הגולן.

בבסיס היו ארבעה אנשים: שפירא — המפקד; ביבי — הסגן;

גרבלי — קצין-המודיעין; ואמנון — הנהג.

הבסיס הוקם בכניין מפקדת מחוז הגליל, במושבה מגדל ליד טבריה.

בשנת 1949, כשהרשת פעלה במלוא התנופה לשביעות-
רצון המודיעין הישראלי, פרש בנימין שפירא מהפיקוד
על רקע הפילוג במפ"ם — ואריה ביבי מונה במקומו כמפקד
ה"בסיס". גרבלי מונה כסגנו. זמן קצר לאחר מכן נפצע ביבי
בעלותו על מוקש במהלך קורס קציני-מודיעין. רגלו נקטעה
הוא נאלץ לפרוש (הוא נפטר כעבור כמה שנים, מסיבוכים
שגרמה פציעתו). גרבלי מונה כמפקד וכמפעילה הראשי של
הרשת.

במפתיע חננו השלטונות הסורים את חמוד צפדי והמ-
 תיקו את דינו למאסר-עולם, במסגרת החנינות שהעניקו ל-
 רגל ייסוד קע"ם (האיחוד עם מצרים). כעבור זמן-מה מת
 חמוד צפדי בכלא תדמור, מעינויים. כן מתו כמה אסירים נו-
 ספים מהרשת. מאוחר יותר סיפרו שבויי דמשק הישראליים,
 ליבס ושמש, על פגישתם עם חברי הרשת בכלא תדמור.
 במהלך משפט הרשת בדמשק הוזכרו לא אחת השמות
 הפרטיים "רפי", "אסאד" (אריה), "בנימינה" ו"סרור", כשמות
 אנשי-הקשר הישראליים של הרשת, הלא הם רפאל גרבלי,
 אריה ביבי ז"ל, בנימין שפירא ז"ל וישראל רזניק ז"ל.

לאחרונה נזכרו בכולם ושלתו להם חוזר בו נתבקשו לתרום כסף להקמת אנדרטה לחללי המודיעין. ההנצחה צריכה להיות מנת-חלקם לא רק של המתים — עם כל החשיבות היקרה, ההערכה והכבוד — אלא גם של החיים ופועלם, במיוחד כאשר מדובר בתקופת של טרם-מדינה ושנותיה הראשונות — תקופה שניתן כבר להסיר ממנה חלק נכבד מהלוט, למען חינוך הנוער וטיפוח המורשת.

תעודות ואישורים שניתנו לביבי אריה ז"ל

מטה ההגנה בטבריה

תעודה מס' 48

השם אריה

המשפחה גורן

רשאי להכנס למעון המטה.

תאריך 1.5.48

מטה ההגנה טבריה.

לכל המפקדים במעון המטה.

שטט

לאריה ביבי יש הרשות להתהלך

באופן חפשי ולחפש כל חמר הדרוש

לובכל חררי המעון.

(חתום) א. יהלום 4.5.48

תעודות ואישורים שניתנו לזכירי אריה ג'ולי

Benjamin Gioli

17, DERECH HAYAM, HAIFA
PHONE: 81314

5.4.71

בנימין ג'ולי

ח'טה, דרך ה'ס 17
81314 .56

אישור

אני הח'ט אלוף/מטנה בנימין גבלי (ראש
אגף מודיעין לטעבר) מצהיר ומאשר בזאת כי
הח'ט ביכיר אריה עבד בשכר המגננון ההגנה (בש'י)
מחילת 1945 עד לגיוסו לצה'ל בחאריך 1 בפברואר
.1948

ב. גבלי

הזמנה שקיבלה אשתו של ביבי אריה ז"ל

אוניברסיטת בר אילן

עירית טבריה

המרכז לחקר טבריה
TIBERIAS LOCAL HISTORY RESEARCH CENTER

אכבוד: אסא ביבי

בברכה

With compliments

YAD SHITRIT
P. O. B. 508
TIBERIAS, ISRAEL

הארכיון הטבריה

יד שטרית
ת.ד. 508 טבריה
טל. 067 - 20404

תעודות ואישורים שניתנו לביבי אריה ז"ל

הגב' מחלקת מודיעין

כס/99/55

1 בפברואר 1960.

לכל מאן דבעי

בזה הננו מאשרים כי סגן משנה
37711 - ביבי אריה שרת ב"סנא"
ט-1945.

החל מ-1 באוקטובר 1947 עבר הנ"ל
לסטטוס של איש מנגנון קבע ב"סנא"
והיה חבר בקופת"ג.

מיכאל זופל

בשם/ראש הגב' מחלקת מודיעין.

ט. לישנסקי

ט ב ר י ה

27.4.71

לכל מאן דבעי

אני הח"מ ט. לישנסקי, מזהיר ומאשר
בזאת, כי בהיוחזי מפקד שי גליל צפון,
עבד החבר ביבי אריה מטבריה במסגרת
"ההגנה" בשכר מתחילת שנת 1945 עד
לגיוסו ל-צ.ה.ל. בחאריך 1.2.48.

בכבוד רב,

ט. לישנסקי

אכתבי תנחומים על אותו של ביבי אריה ז"ל

הרב אליעזר אלפא (פוטשניק)

גרב בחיפה

רחוב בלפור 29, חיפה • ישראל

בס"ד, יום פ' אלול תשל"ד

לכבוד משרות היינות יע אכונה ביבי ז"ל
למהו לחיים שלמים וארוכים.

הצדקות מוקדמת לטוב השמחה היפה
מבטיחה כאם מלשמועם האם לאהובנו היחיד
הנאמן מטהר כאהובנו הנאמן תפוצתם
של כל המעשרה שהצדקות נהנה
הצדקות נעשו מטהרם היינות יע אריה ז"ל

אכתבי תנחומים על אותו של כיבי אריה ז"ל

מדינת ישראל
שירות ביטחון כללי

כדי תמוז תשלי"ו
22 יול 1976

אטה ביבי

אטה היקרה,

במלאת שלושים לפטירתו של אריה ז"ל אני מגיש לך
ולבני-ביתך את מדליון השירות לזכרו.

זכרו היקר ימשיך להנחות אותנו במאמצינו להגן
על המדינה מפני המתנכלים לביטחונה.

שאו ניחומים וברכה מקרב לב.

שלך בהוקרה,

אברהם אחיטוב
ראש השירות

אכתבי תנחומים על אותו של ביבי אריה ג"ל

2.6.76

אטג יקרה,

הינן גנבה טובה וטוב אהלה ואין הגבר

עולה בידי הפלג.

כצית אודי אך - ואלצים - צברים נבימ

ובנה, צל אצור הגלים.

לצבתי שנים אחלה יחד עם אריה

והריב הפתאית אגזל כלו האיתנה, התפלת

עמקל - מחוסן בנפי אש סיני או כה הרבה

אשר - גמאלי: גוף וקיים. כמו אחים שמש

עם אי צומא ומור אש יכל גלוב של

אכתבי תנחומים על אותו של ביבי אריה גיל

אצמז אסא - אמ ונאסכ פוגמ - בו רח
אמיצה ונישלה רצון!

א - ובלשפתה שלמה יסוד גוסר אלוסין
זה ואני יוצר פשרה של התחשה אהיל - אפת
בלצ'יון . את יוצר כי בכל מצוקי הליגים שלכרו
לא אריה - הייג ארש כאש מאויון אהב ומשגל
המוצקה ט פ מאיבך .

קבלו נא מיטב וניכ רגשי השתקלות
התמוקה בכאככם ולי ית ולא תצלו צדק!

עצמ ביגון / ענה סאמור

מספרים על ביבי אריה ג"ל

אריה ביבי ז"ל

אריה פעל בפשך שנים בהגנה בטבריה כמזכיר הש"י. עברנו יד ביד במשך שנים וראיתו בפעילותו הרבה וללא לאות ימים ולילות; שבחות' והגים, היה הולך ברגל או נוסע לכרו באופנוע בהסכנות ללא הרף. הוא סימל את הדבקות במטרה והתרחק מפרסומות. עשה הרבה ודיבר מעט. ידע יותר מכל אדם אחר בעיר ובסביבה, ומפיו לא יצא דבר. לאחר השלחמה נפצע בקורס קצינים ונשאר נכה קטוע רגל. חברתו איטה לבית מגריל שחיבל"א מעדה אותו לאחר פציעתו הקשה ונישאה לו. השתכנו בקריית חיים ליד חיפה והקימו משפחה חמה. אריה נפטר בפיטב שנוחיו.

אאת חיים קרית' מחבר האמור:

"הש"י בטבריה ותרואתו להגנה לקראת וכתוך מלחמת השיחרור".
להלן תוכן האמור.

מספרים על ביבי אריה ז"ל

חיים קריחי
(קרובה - "מרוטי")

חנוכה תשכ"ח

הט"י בטבריה וחרומתו להגנה
לקראת ובחוק מלחמה השחרור
=====

במאמר המצ"ב טאח אורי מילשטיין על טבריה במלחמת השחרור פורסם חומר נאמן מפי יצחק ברושי - מפקד גדוד ברק בחטיבת בולני, ומפי משה קלמן - סגן מפקד הגדוד ה-3 בפלמ"ח, על ההשתלשלות של הקרבות בעיר. בין השאר נאמר: "בעזרת המודיעין שלנו השגנו ידיעות מצויינות על הנעשה בקרב הערבים". עד כאן כחוק הדברים שפירסם אורי מילשטיין.

בהיוחזי כזכיר ארגון ההגנה בטבריה ושליש מטה ההגנה בעיר בחקופת הקרבות, חושבני שמן הראוי להוסיף פרטים אחדים לזכרו של חברי וידידי אריה ביבי ז"ל, שהשקיע הרבה ימים ולילות ומיכן עצמו פעמים רבות לפני קום הפרינה וגם בעת הקרבות בטבריה וטרם להכין מידע בסיסי ושוטף על המחלחח בין הערבים בעיר. על סמך מידע זה לא היה צורך לגשש באפלה לקראת הקרב המכריע בטבריה וגם נחטכו קרבנות.

אספרים על ביבי אריה ג"ל

פעילותו של אריה ביבי ז"ל חרגה מגבולות העיר והיה נוסע באופנוע לעמק הירדן ומקומות אחרים חוץ סיכון ללא הרף.

בהיותו כתובת מרכזית לש"י בטבריה, הפניתי אליו הייל יהודי מחיל הספר של עבר הירדן שבחחילת מלחמת השחרור סיפר לי על התכונה בעבר הירדן לקראת הבאות. החייל נועץ בי אם לחזור לעבר הירדן. הוא לא חזר לעבר הירדן, אלא העשיר את ההגנה כנשקו האישי ובכל מה שידע לחרום. בפעילותנו בש"י נעזרנו ביהודים טובים שסייעו הרבה ונשארו עלומים. הם לא נקטו פרסומה.

בתקופת המאבק שלטני הקמת המדינה ועד לגמר הקרבות בעיר, כיהן אריה ביבי ז"ל כמזכיר הש"י בטבריה. צריך לזכור שטרובר בהקופה שהבריטים שלטו בארץ ואלפי ערבים התגוררו בטבריה. הצעילות נערכה כחנאי כחירת, כאשר כל שחק או מסך היה עלול לטכנ את המחזיק בו ואת כל הקיורים בו. ואם משקד גדוד בוק ציין בצדק את חרוסת המודיעין למערכה, הרי זה לא בטעם לזכות עבודת הנטלים וההסתכנות של אריה ביבי ז"ל, אשר סקירתו על החסות והמערך של הערבים, אותה מצאתי בטממכי ההגנה הבודדים ביום

אספרים על ביבי אריה ז"ל

ה-1 בכברואר 1948 (כשמוניתי מזכיר ארגון ההגנה בסגריה וטליש מסה ההגנה בעיר), סייעה לתכנון הפעולה של כוחותינו כיחר יעילות.

לדוגמא: לפני הסחירות אנסי הגדוד ה-3 של הפלמ"ח על עמדות הערבים בסגריה ב-16-17.4.1948, שינה הסמג"ד (מהפלמ"ח) את נהיב הפעולה לאחר שהבאתי לידועתו מידע על המערך הערבי כפי שהכרחינו מימי טעילותי בה"י, ערב בניסתי לתעקיד של שליש מסה ההגנה בסגריה.

אשר לציין טבעות המודיעין שלנו נחטכו קרבנות לא רק שלנו, אלא נכבוע טביעות גם בערבים. כדי לשגוע ללא הכחנה אין צורך במודיעין, בעור סכדי לשגוע בתוקפים בלבד יש צורך במודיעין פעולה. חונכנו לעשות כל טח טאפטר כדי למנוע פגיעה באוכלוסיה הערבית גם כחנאי בלחמה.

דוגמא להנחשה: בשלבים הראשונים של מלחמת השחרור נפצעה אלמנה יהודיה בשעות הערב בביתה בעיר. התחתית בסגריה. באותה שעה שהיחי במרחק לא גדול מאט ושמעתי את היריה הכודדת שגרמה לפציעתה.

אספרים על ביבי אריה ז"ל

הגעתי למקום הארוע והחברר לי שזו היתה תאונה פרטית וכי האסה נפגעה מפליטת כדור.

דווחתי מיד טלפוניית למטה ההגנה כרמזיט בתנאים של ימי השלטון הנריטי ובפגעה סערת רוחות מיותרת. למחרת הגיע למטה ההגנה בטכריה שירע לא מדוייק, לפיו נפצעה האסה מירי ערבי ואף הוצעה למטה חכנית פעולה לחבובה נגד הבית הערבי זכאילו שיטט מקור לירי.

אריה ביבי ז"ל נתבקע לבדוק את המידע הסותר והוא הוכיח באוהו יום למטה העיר, שאכן היתה זו תאונה פרטית ולא היה לזה כל קשר לבית הערבי מטול וכך נמנעה הערכת מצב מוסעית וגם נכנעה שגיעה אפשרית בלתי מוצדקת בבית ערבי.

רוח זו גם התבטאה בטלים שרשפתי ביומן הפעולה של מטה ההגנה בטכריה

ב-18.4.1948:

אספרים על ביבי אריה ג"ל

הנושבים הערבים עזבו את העיר.
טבריה עברה כולה לידינו.

זאת היחה האכת. לא זממנו לכבוט את החלק הערבי של העיר ולא רצינו לגרשם. רצינו לחיות אתם בשלום, אבל למרבה הצער הם נכנעו לקיצוניים, נכשלו ועזבו את העיר. הם גם האמינו ללחישות ולסיפורים מארצות ערב, כי מוטב להם להחמנות מטבריה כדי לא להסגע פהפפצאות והההקפות של הצבאות הערביים על העיר כפיחזרו ויכגשו את טבריה מידי היהודים, ואז יוכלו לחזור בבטחון מלא ולהחמקם בכל העיר.

אוסוף הערה אישיה לזכרו של אריה ביבי ז"ל:
הוא ידע למעול הרבה ולדבר מעט. זה מזכיר לי במשהו גם את הוריו.
כסרתי בתוקף הפעילות בש"י לכית הוריו, הם ראו אותנו וכאילו לא ראו אותנו. לא שאלו דבר. רק ליוו אותנו במבט של תפילה לכרכה הדרך.

מספרים על ביבי אריה גי'ל

זה גם מזכיר לנו דברי שרת המנוח בכנס מתנדבים: "אנו מדברים על המחנדים ועלינו לזכור שבזכות אמהות כאלה ונשים כאלה יש לנו מחנדים".

הערה: האמאר מאת אורי מילשטיין המצורף למאמר, נמצא כתיק הנופל.

בתמונה:

טקס הענקת

"מגן טבריה"

לחברי "ההגנה".

ראש העיר מר

משה צחר

מעניק לאריה

את האות.